

mgr inż. Dorota Urbańska¹⁾
dr inż. Tomasz Trapko^{1*)}
inż. Tomasz Kowalik¹⁾

Nośność na ścinanie belek żelbetowych wzmocnionych materiałami PBO-FRCM

Shear capacity of RC beams strengthened with PBO-FRCM

DOI: 10.15199/33.2015.06.24

(Studium przypadku)

Streszczenie. W artykule przedstawiono wyniki badań nośności belek żelbetowych wzmocnionych na ścinanie materiałami kompozytowymi PBO-FRCM. Wyniki badań eksperymentalnych porównano z wartościami teoretycznymi uzyskanymi z metody bazującej na analogii kratownicowej Rittera-Mörscha.

Słowa kluczowe: belki żelbetowe, wzmocnienie, ścinanie, PBO-FRCM.

Abstract. This paper describes research of reinforced concrete beams strengthened in shear with PBO-FRCM composites. The experimental results are compared with the theoretical model based on the Ritter-Mörsch criteria failure.

Keywords: reinforced concrete beams, strengthening, shear, PBO-FRCM.

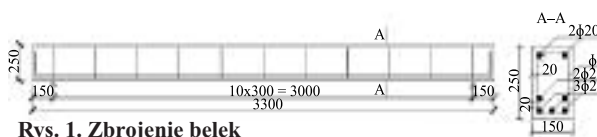
Wzmocnianie belek żelbetowych za pomocą materiałów kompozytowych jest powszechnie znanym sposobem zwiększania ich nośności. Największą popularnością cieszą się wzmocnienia FRP (*Fibre Reinforced Polymers*) aplikowane do powierzchni elementu za pomocą żywicy epoksydowej. Nowym systemem wzmocnienia jest FRCM (*Fibre Reinforced Cementitious Matrix*), w którym żywicę epoksydową zastąpiono zaprawą mineralną. Pełni ona taką samą rolę jak żywica, ale jest bardziej odporna na temperaturę. W systemie FRCM używa się takich samych włókien kompozytowych jak w systemach FRP, a także włókien z grupy poliamidów PBO (*p-Phenylene Benzobis Oxazole*).

W artykule przedstawiono wyniki badań doświadczalnych trzech belek żelbetowych wzmocnionych na ścinanie w systemie PBO-FRCM i porównano uzyskane wyniki z nośnością teoretyczną. W związku z tym, że dla wzmocnień PBO-FRCM nie ustanowiono normy projektowej, obliczenia nośności na ścinanie przeprowadzono, korzystając z analogii kratownicowej Rittera-Mörscha, stosując wytyczne dotyczące materiałów FRP.

Przygotowanie belek do badań

Przedmiotem badań były 3 belki żelbetowe o przekroju 150 x 250 mm i długości 3300 mm, zbrojone, jak na rysunku 1, prętami wykonanymi ze stali B500SP ($f_{ym} = 526,2$ MPa, $E_s = 187$ GPa). Belki

¹⁾ Politechnika Wroclawska, Wydział Budownictwa Lądowego i Wodnego
^{*)} Autor do korespondencji:
e-mail: tomasz.trapko@pwr.edu.pl

Rys. 1. Zbrojenie belek
Fig. 1. Steel reinforcement of beams

wykonano z betonu o średniej wytrzymałości na ściskanie $f_{cm,cyl} = 42,9$ MPa i module sprężystości $E_{cm} = 29,8$ GPa. Przed wzmocnieniem belek na ścinanie obciążono je wstępnie do zarysowania ukośnego i prostopadłego o rozwarości rys 0,1 mm.

Do wzmocnienia belek na ścinanie użyto siatek PBO [1] o właściwościach przedstawionych w tabeli 1, z których wykonano strzemiona szerokości 100 mm, o róż-

Tabela 1. Właściwości włókien PBO i systemu PBO-FRCM [1, 2]

Table 1. Mechanical parameters of the PBO and PBO-FRCM strengthening materials

	f_{tu} [MPa]	E_t [GPa]	ϵ [%]
Włókna PBO	5800	270	2,15
System PBO-FRCM	1664	137	1,76

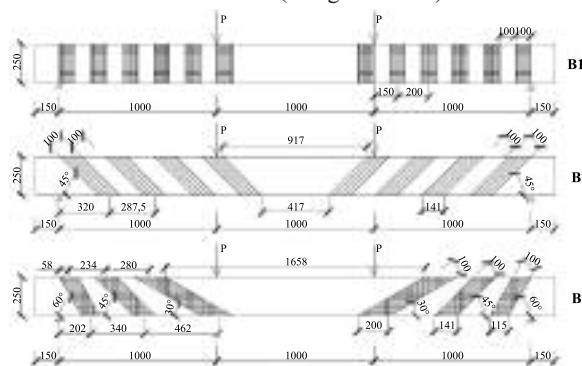
nym rozstawie i kącie nachylenia włókien do osi podłużnej belek (rysunek 2). Belkę B1 wzmocniono przez owinięcie przekroju strzemionami PBO z połączeniem ich na zakład na górnej powierzchni belki. W belkach B2 i B3 wykonano nacięcia na dolnej i górnej powierzchni, w które wklejono końce siatek PBO za pomocą żywicy epoksydo-

wej (belka B2 i spód belki B3) lub zaprawy mineralnej (w nacięciach na górnej powierzchni belki B3).

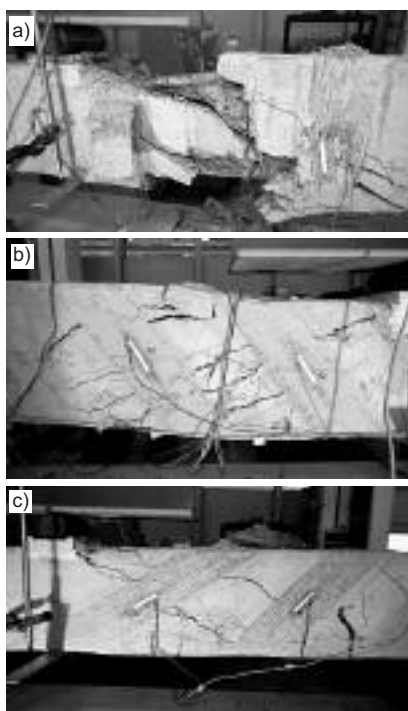
Wyniki badań

Wszystkie belki wykazywały podobny mechanizm zniszczenia poprzez oderwanie się siatki z zakładu lub wyrwanie z zakotwienia. Zniszczenie belek na ścinanie poprzedzone zostało powstaniem wielu rys ukośnych przed oderwaniem się siatki PBO o rozwarości 1 ÷ 2 mm. W żadnej belce nie nastąpiło zerwanie włókien siatki PBO.

Belka B1 zniszczyła się na skutek odspojenia się włókien siatki PBO na zakładzie, aż do oderwania się siatki PBO z górnej i bocznych powierzchni betonu, a następnie zerwania strzemion stalowych (fotografia a), natomiast belki B2 i B3 na skutek wyrwania siatek PBO z zakotwienia i zmiażdżenia betonu na górnej powierzchni (fotografie b i c).

Rys. 2. Schemat wzmocnienia belek na ścinanie
Fig. 2. Schemes of strengthening of the beams

Zniszczenie belki: a) B1; b) B2; c) B3
Beam failure: a) B1; b) B2; c) B3

Model obliczeniowy

Model obliczeniowy belek żelbetonowych wzmocnionych na ścinanie za pomocą materiałów kompozytowych [3] bazuje na założeniu wspólnego udziału betonu, stali i materiału kompozytowego w nośności elementu na ścinanie:

$$V_n = V_c + V_s + V_f \quad (1)$$

gdzie:

V_c , V_s i V_f – nośność na ścinanie odpowiednio betonu, strzemion stalowych i zewnętrznego zbrojenia kompozytowego.

Wartości V_c i V_s mogą być obliczane na podstawie wzorów z norm do projektowania konstrukcji żelbetonowych [6].

Udział wzmocnienia kompozytowego w nośności na ścinanie można obliczyć na podstawie naprężeń rozciągających w miejscu rysy ukośnej w materiale kompozytowym, korzystając z analogii kratownicowej Rittera-Mörscha. Zakłada się, że wszystkie paski materiału kompozytowego przecięte rysą ukośną przenoszą te same efektywne naprężenia, a modele obliczeniowe różnią się między sobą wartością naprężeń. Udział zbrojenia kompozytowego w nośności na ścinanie można wyrazić wzorem (2):

$$V_f = \varepsilon_{fu} E_f \rho_f b d (\cot \theta + \cot \alpha) \sin \alpha = \\ = [(A_f \sigma_{fu} d) / s] (\cot \theta + \cot \alpha) \sin \alpha \quad (2)$$

gdzie:

ε_{fu} – odkształcenia efektywne kompozytu;
 E_f – moduł sprężystości kompozytu;

$\rho_f = 2n_f t_f w_f / (b s_f)$ – stopień zbrojenia kompozytowego;
 n_f – liczba warstw zbrojenia kompozytowego;
 t_f – grubość jednej warstwy;
 w_f – szerokość paska siatki kompozytowej;
 $s_f = s \sin \alpha$ – osiowy rozstaw pasków;
 s – rozstaw pasków wzdłuż belki;
 b i d – szerokość i wysokość użyteczna przekroju belki;
 θ – kąt nachylenia krzyżulca betonowego;
 α – kąt nachylenia włókien kompozytowych do osi podłużnej belki.

Zgodnie z zaleceniem [4] należy przyjmować kąt θ równy 45° . Na podstawie badań stwierdzono, że kąt nachylenia krzyżulców betonowych wynosi do 30° . Najważniejszym elementem wzoru (2) jest poprawne przyjęcie efektywnych odkształceń ε_{fu} , które można rozumieć jako średnie odkształcenia we włóknach przeciętych rysą ukośną w momencie zniszczenia. Jest to podstawowy czynnik różniący systemy FRP i FRCM. Połączenie betonu i materiału kompozytowego w systemie FRCM jest determinowane przez zjawisko poślizgu, spowodowane stopniowym odrywaniem włókien od betonu lub brakiem przyczepności między zaprawą a siatką kompozytową. W związku z tym, że przeprowadzono niewiele badań dotyczących połączeń siatki z betonem wg systemu FRCM, zdecydowano, że materiały FRCM mogą być traktowane jak ich odpowiedniki FRP. Przemnożono więc efektywne odkształcenia przez odpowiedni współczynnik efektywności wzmocnienia k_e , który wg [5] można przyjmować równy 0,5.

W celu porównania wyników badań doświadczalnych z wynikami modelu obliczeniowego, wyznaczono teoretyczną nośność elementu wzmocnionego na ścinanie wg zależności (2). V_c i V_s wyznaczono ze wzorów wg [6]. Przyjęto kąt $\theta = 45^\circ$, co wynika z zaleceń [4] oraz kąt $\theta = 30^\circ$, co wynika z badań własnych, natomiast w przypadku belki B3 kąt nachylenia strzemion z siatki PBO $\alpha = 30^\circ$. W obliczeniach udziału zbrojenia kompozytowego V_f

uwzględniono współczynnik $k_e = 0,5$. Wyniki przedstawiono w tabeli 2.

Porównując wyniki obliczeń z badaniami, widać, że zgodnie z podejściem normy [4], nośność teoretyczna jest ok. 40% mniejsza od nośności doświadczalnej. Założenie, że kąt $\theta = 30^\circ$ doprowadziło do większej zgodności obliczonej nośności na ścinanie z nośnością z badań.

Podsumowanie

Wzmocnienia belek żelbetonowych na ścinanie za pomocą zewnętrznych strzemion z siatki PBO skutecznie poprawiają ich nośność. Na podstawie badań wykazano, że ważnym elementem efektywnego wzmocnienia na ścinanie siatką PBO jest odpowiednie zakotwienie kompozytu. Autorzy uważają, że założenie normy [4] dotyczące przyjmowania wartości kąta nachylenia krzyżulców betonowych $\theta = 45^\circ$ jest bezpieczne. Ewentualne obniżenie wartości kąta $\theta < 45^\circ$ wymaga weryfikacji doświadczalnej na większej liczbie zróżnicowanych elementów.

Fotografie i rysunki – Autorzy

Literatura

- [1] Ruredil X Mesh Gold Data Sheet, Ruredil SPA, Milan, Italy, 2009.
- [2] AC 434 Design Criteria Report For Ruredil FRCM Composite Systems, University of Miami, 2013.
- [3] Ombers L. Structural performances of reinforced concrete beams strengthened in shear with a cement based fiber composite material. Compos Struct, 2015; 12, s: 2316 – 329.
- [4] CNR DT 200: Guide for the Design and Construction of Externally Bonded FRP Systems for Strengthening Existing Structures, National Research Council, Advisory Committee on Technical Recommendations for Construction, 2004.
- [5] Si Larbi A., Contamine R., Ferrier E., Hamelin, P.: Shear strengthening of RC beams with textile reinforced concrete (TRC) plate. Constr Build Mater, 2010; 24 (10), s: 1928 – 1936.
- [6] PN-EN 1992-1-1:2008. Eurokod 2. Projektowanie konstrukcji z betonu. Część 1-1: Reguły ogólne i reguły dla budynków.

Otrzymano 17.05.2015 r.

Tabela 2. Porównanie wyników nośności granicznych

Table 2. Comparison of the results of shear capacity

Belka	ρ_f [%]	ε_{fu} [-]	V_c [kN]	V_s [kN] dla $\alpha = 90^\circ$		V_f [kN]		V_{teor} [kN]	V_{exp} [kN]	
				$\theta = 45^\circ$	$\theta = 30^\circ$	$\alpha = 90^\circ$	$\theta = 45^\circ$			$\theta = 30^\circ$
B1	0,0303	0,0136	43,14	$\theta = 45^\circ$	30,47	$\alpha = 90^\circ$	$\theta = 45^\circ$	9,00	82,61	128,50
				$\theta = 30^\circ$	52,71		$\theta = 30^\circ$	15,60		
B2	0,0298	0,0138	43,14	$\theta = 45^\circ$	30,47	$\alpha = 45^\circ$	$\theta = 45^\circ$	12,90	86,51	118,30
				$\theta = 30^\circ$	52,71		$\theta = 30^\circ$	17,60		
B3	0,0258	0,0137	43,14	$\theta = 45^\circ$	30,47	$\alpha = 30^\circ$	$\theta = 45^\circ$	10,90	84,51	110,95
				$\theta = 30^\circ$	52,71		$\theta = 30^\circ$	13,90		